

Moderne tijd

Gebruik bron 8.

Auclert verschilt van mening met het Franse bestuur in Algerije over het beleid in Algerije.

- 4p **16** Licht dit verschil van mening toe door uit te leggen:
- met welk kenmerkend aspect uit de eerste helft van de twintigste eeuw het beleid van het Franse bestuur kan worden verklaard en
  - met welke politiek-maatschappelijke verandering, die nagestreefd wordt door Auclert, dit beleid botst.

In 1888 deed Bismarck de volgende uitspraak:

"Uw kaart van Afrika is ongetwijfeld heel mooi, maar mijn kaart van Afrika ligt in Europa. Hier ligt Rusland en daar ligt Frankrijk, en wij bevinden ons daar tussenin. Dat is mijn kaart van Afrika."

- 2p **17** Leg uit dat Bismarck met deze uitspraak zijn rol tijdens de Conferentie van Berlijn verklaarde.

Gebruik bron 9.

In deze prent geeft de Franse tekenaar Albert Guillaume een verschil weer tussen een gevolg van de Eerste Wereldoorlog voor Frankrijk en Duitsland.

- 2p **18** Leg uit, met een verwijzing naar de bron, welke boodschap de tekenaar hiermee wil overbrengen.

Sommige westerse historici beweren dat de Koude Oorlog een ideologische tegenstelling is die al in 1917 begon.

- 2p **19** Geef de redenering waarmee deze bewering kan worden ondersteund.

Gebruik bron 10.

Stel: je doet onderzoek naar de politieke ontwikkelingen in Duitsland tijdens de eerste maanden van het naziregime en je hebt twee onderzoeksvragen:

- 1 Hoe groot is de steun van de Duitse bevolking voor de politieke veranderingen in Duitsland?
- 2 Verandert Duitsland na het aantreden van het naziregime in een totalitaire staat?

Je vindt de *Völkischer Beobachter* over het algemeen een onbetrouwbare bron, maar je besluit dat je het fragment toch kunt gebruiken.

- 4p **20** Leg uit, telkens met een verwijzing naar de bron, dat de bron voor de eerste onderzoeksvraag minder betrouwbare informatie bevat en dat er meer betrouwbare informatie uit de bron is af te leiden voor de tweede onderzoeksvraag.

Op 22 juni 1941 zei de Britse premier Churchill na de Duitse inval in de Sovjet-Unie in een radiotoespraak: "De verschrikkelijke oorlogsmachine, die wij en de rest van de beschaafde wereld zo dwaas, zo nalatig, de nazi-gangsters hebben toegestaan praktisch uit het niets op te bouwen, kon natuurlijk niet ongebruikt blijven staan (...). Mijn gedachten gaan terug naar de jaren dat het Russische leger onze bondgenoot was tegen dezelfde dodelijke vijand."

Churchill wilde met deze toespraak een koerswijziging in het buitenlandse politieke beleid van Groot-Brittannië ondersteunen.

- 3p **21** Licht dit toe door:
- aan te geven voor welke koerswijziging in 1941 Churchill steun wilde verkrijgen bij de Britse bevolking en
  - uit te leggen met welk argument Churchill de koerswijziging ondersteunde.

Gebruik bron 11.

In 1945 roept Soekarno, de leider van de Indonesische nationalisten, de onafhankelijkheid uit.

- 4p **22** Geef, telkens met een verwijzing naar de bron, twee verschillende verklaringen voor het succes van de Indonesische onafhankelijkheidsbeweging.

De Amerikaanse overheid greep wel in bij de Blokkade van Berlijn, maar niet tijdens de bouw van de Berlijnse Muur.

- 3p **23** Leg uit, met een verwijzing naar beide gebeurtenissen, welke continuïteit in de Amerikaanse buitenlandse politiek je met dit verschil in aanpak kunt aantonen.

In 1964 maakte regisseur Kees Brusse de tv-documentaire *Mensen van morgen*, met daarin gesprekken over het leven met jongeren rond de twintig jaar, waaronder een ongehuwde moeder, een homoseksueel en een prostituee.

- 2p **24** Leg uit dat de keuze voor de geïnterviewden in de documentaire een maatschappelijk keerpunt markeerde in Nederland.

Gebruik bron 12.

Twee beweringen:

- 1 Het verzoek van Jaafar Numeiri is geïnspireerd op het Marshallplan.
- 2 Jaafar Numeiri onderbouwt zijn verzoek met een verwijzing naar de dominotheorie.

- 3p **25** Ondersteun beide beweringen door:
- aan te tonen dat Numeiri met zijn verzoek zowel op economisch als op politiek terrein de doelen van het Marshallplan nastreeft en
  - aan te geven welke verwijzing naar de dominotheorie Numeiri maakt.

Gebruik bron 13.

Reagan laat tijdens zijn speech bewust de foto zien van de basis op Cuba.

- 3p **26** Toon dit aan door:
- zonder bron te noemen wat de kern van het SDI-project is en
  - met bron uit te leggen wat Reagan wil bereiken bij de Amerikaanse bevolking door deze foto te laten zien.

Moderne tijd

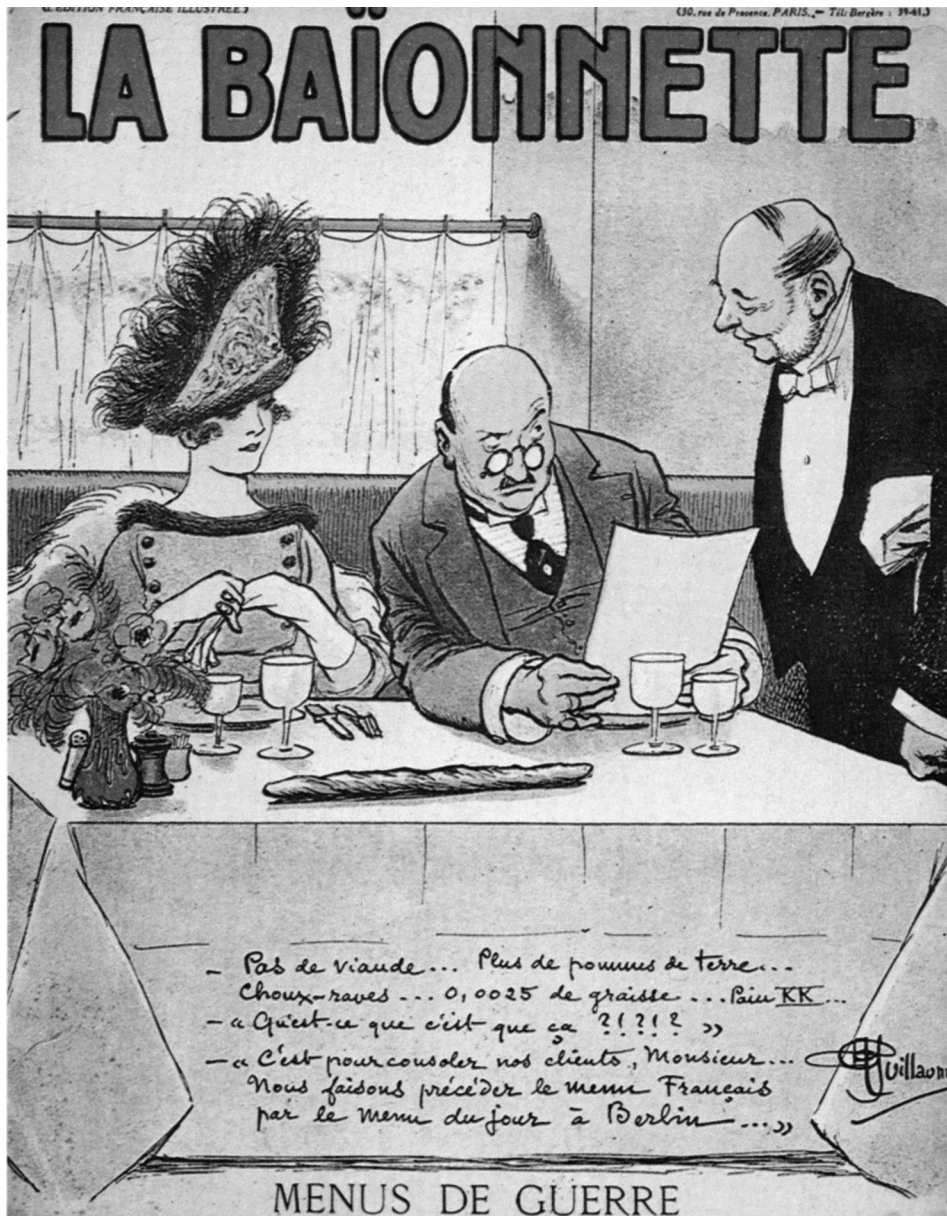
bron 8

In 1896 publiceert de Franse schrijfster Hubertine Auclert een artikel over de Franse kolonie Algerije:

In plaats van onderwijs voor Arabische meisjes in Algerije aan te moedigen heeft het Franse bestuur de scholen die al voor de verovering [in 1830] waren gesticht gesloten. En het liet toe dat conservatieve moslimmannen de scholen die na de verovering werden gesticht weer sloten, zodat de hoofdstad van Algerije 35 jaar geen enkele school had voor meisjes. Toen de rector van de Academie van Algiers, meneer Charles Jeanmaire, rond 1890 toch een klas begon voor jonge Arabische meisjes, bleken die meisjes zo intelligent dat het Franse bestuur gealarmeerd raakte. Het bestuur zei dat deze jonge meisjes na het behalen van hun diploma niet langer thuis in afzondering zouden willen leven.

bron 9

Op 15 maart 1917 publiceert het Franse satirische tijdschrift *La Baïonnette* deze prent van Albert Guillaume op de voorpagina:

Toelichting:

Onderaan staat: Oorlogsmenu's

Op het tafelkleed in de Franse bistro staat het volgende gesprek geschreven:
Geen vlees ... geen aardappelen meer ... koolrabi ... 0,0025 gram vet ... brood
zonder graan ...

'Wat heeft dit te betekenen?!?!?'

'Dat is om onze klanten te troosten, mijnheer. Voordat we het Franse menu
geven, laten we eerst het dagmenu uit Berlijn zien.'

bron 10

In de *Völkischer Beobachter*, de partijkrant van de NSDAP, van 17 mei 1933 wordt de arrestatie beschreven van socialistische partijleiders in de deelstaat Baden:

Vóór de gevangenis had zich een reusachtige menigte verzameld, die de gearresteerden ontving met boe-geroep, gefluit en scheldwoorden. De eerste politievrachtwagen, waarop de gearresteerden met ontbloot hoofd zaten, werd voorafgegaan door twee rijen SS'ers¹⁾ die de straat vrijmaakten. Achter die eerste politieauto volgde een tweede met SA'ers¹⁾. Daarnaast liepen aan twee kanten en aan het einde SA-mensen mee. De wagens reden stapvoets door een dichte mensenmassa, die op veel plaatsen acht rijen dik was. Zonder onderbreking klonk langs de hele weg gefluit en boe-geroep. (...) Het gedrang van het publiek was zo groot dat het straatverkeer geheel werd lamgelegd. Onderweg werden verscheidene schreeuwers van het Rot-Front²⁾ meteen op straat gearresteerd en in de tweede politiewagen meegevoerd.

noot 1 De SS en SA zijn paramilitaire organisaties van de nazi's.

noot 2 Rot-Front is een paramilitaire organisatie van de Duitse communistische partij.

bron 11

De Nederlandse jurist Wim Wertheim verhuist in 1931 naar Batavia, de hoofdstad van Nederlands-Indië. In zijn memoires schrijft hij over zijn ervaringen met de Indonesische bevolking:

Vaak maakten we uitvoeringen van Indonesische scholieren mee waar een zelfbewustzijn en een nationale trots uit sprak waar de hoge heren achter hun borreltje in Hotel des Indes¹⁾ niet van droomden en waar ze zeker van geschrokken zouden zijn. De meeste indruk op ons maakte een schoolfeest dat, nadat eerst tal van volksgroepen – Javanen, Madoerezen, Soendanezen, Minangkabauers, Bataks, Ambonezen, etc. – hun eigen lokale dansen en liederen hadden uitgevoerd, eindigde met een grote opvoering van alle groepen, tezamen op het podium hun gemeenschappelijk nationale lied zingend onder één banier!²⁾ Maar de regeerders van Nederlands-Indië waren niet in deze kale zalen: zij hoorden dit niet of wilden het niet horen.

noot 1 een hotel in Batavia

noot 2 Banier is een ander woord voor vlag.

bron 12

Op 10 juni 1976 ontmoeten president Jaafar Numeiri van Soedan (in Afrika) en president Gerald Ford van de Verenigde Staten elkaar. Tijdens het gesprek zegt Numeiri:

Ik wil graag eerst iets vertellen over Soedan. Wij bevinden ons nu in een stabiele positie. Met de hulp van bevriende staten konden wij de burgeroorlog, die 17 jaar duurde, beëindigen. Nu willen we ons ontwikkelen en we maken een goede start daarmee. We zijn een groot land, met negen buurlanden met dezelfde problemen als de onze. Het is al een hele inspanning om met al onze bureaus samen te werken.

We verzoeken de Verenigde Staten ons te helpen in de ontwikkeling van ons land en van de regio. We hebben een aantal goede vrienden in de regio – Egypte en Saoedi-Arabië. We willen vrede en stabiliteit in de regio brengen en de buitenlandse invloeden uitroeien. (...) Er was een grootse communistische campagne tegen ons in de hele communistische wereld. We hebben hen zelf uitgeschakeld, maar we denken dat Afrika hun doelwit blijft. (...) We moeten samenwerken om het probleem van Eritrea [gebied in Ethiopië] aan te pakken, want dat is een manier voor de Sovjet-Unie om voet aan de grond te krijgen. Traditioneel hadden jullie goede banden met de Ethiopiërs, maar nu zijn ze begonnen hun soldaten te trainen in de Sovjet-Unie.

bron 13

Op 23 maart 1983 houdt de Amerikaanse president Reagan een speech op de Amerikaanse televisie om zijn SDI-project uit te leggen aan de Amerikaanse bevolking.

Toelichting:

Op het bord achter Reagan is een foto te zien van de toenmalige Sovjetbasis op Cuba.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.